

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2004-12-15

NR: 69

KONTAKT: Tomas Lundberg, pressekreterare, tel 08-787 02 15

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

■ Hög arbetslöshet beror inte på penningpolitiken

Vice riksbankschef Villy Bergström talade idag på ett ekonomiskt seminarium arrangerat av TCO i Stockholm.

"Det är viktigt att i debatten om sysselsättningen fokusera på de grundläggande frågorna. Idag betraktas en öppen arbetslöshet på 4 procent, dvs. den nivå som regeringen satt som mål, som ett uttryck för full sysselsättning, medan det under 1960-talet var en självklarhet att arbetslösheten kunde ligga kring 2-3 procent. Det borde vara lika självklart att arbetslösheten en dag ska komma tillbaka dit. Men det kan inte penningpolitiken påverka eftersom det inte finns något långsiktigt stabilt samband mellan inflation och arbetslöshet. Det som istället krävs för att långsiktigt sänka arbetslösheten är strukturella åtgärder. Inte minst en effektiv arbetsmarknadspolitik", inledde Bergström.

"Inflationen är idag än mer under målet än vad vi trodde i början av 2003. Det beror i huvudsak på hög produktivitet och fallande importpriser – faktorer som för övrigt är bra för den svenska ekonomin. Det visar att Riksbanken inte alltid har rätt i sina prognoser. Men ser vi 1 till 2 år tillbaka i tiden, när de beslut fattades som påverkar inflationen idag, var det inte många som förutspådde att låg internationell prisutveckling och hög produktivitetstillväxt så kraftigt skulle hålla nere inflationen och jobbtillväxten", menade Bergström.

"Det viktiga är att avvikelserna från inflationsmålet är kortsiktiga och jämnar ut sig över tiden. Så har det varit sedan 1993 då inflationsmålet infördes. Enligt det mått som rensas från de direkta effekterna av våra egna räntebeslut, UND1X, har inflationen i genomsnitt varit strax över 2 procent per år. Självklart går det alltid att hitta perioder där inflationen enligt något mått avviker från målet. Men att ta en sådan period som intäkt för att vi medvetet skulle eftersträva att avvika från målet är fel. Det är självklart lika viktigt att undvika att vi skjuter över målet som att vi skjuter under det. En av poängerna med ett tydligt, symmetriskt inflationsmål är att vi bedöms efter hur bra vi uppfyller målet – att medvetet hålla sig un-

der målet vore att undergräva vårt förtroende. Penningpolitikens effekter på sysselsättningen handlar inte om några permanenta vinster eller förluster i form jobb, utan om svängningar, som över tiden tar ut varandra. Detta skiljer sig från debatten som istället ofta har slagsida. Det fanns vad jag vet inga artiklar om att vi skulle ha skapat tusentals jobb när inflationen 2001-2003 periodvis låg över målet, men nu när vi ligger *under* målet tycks det pågå en budgivning på debattidorna om hur många jobb våra räntebeslut kostat Sverige", sade Bergström.

"Sambandet mellan inflation och sysselsättning på kort sikt är inte så enkelt som det ibland ges sken av. Ta t.ex. den senaste tidens utveckling i Sverige när sysselsättningen utvecklats svagare än i tidigare perioder med motsvarande uppgång i BNP-tillväxten. Till stor del beror detta på den goda produktivitetutvecklingen som innebär att företagen kan möta den ökade efterfrågan utan att nyanställa. Riksbanken kan variera räntan så efterfrågan någorlunda stabiliseras. Men huruvida företagen kommer att möta denna efterfrågan med att variera antalet sysselsatta personer eller ökad produktivitet är inget vi kan styra. Eftersom verkligheten är komplex krävs mycket arbete för att korrekt prognostisera inflation och sysselsättning. Det är därför vanskligt att göra en enkel sifferexercis om förhållandet mellan antalet jobb och penningpolitiken på kort sikt", menade Bergström.

"Att Riksbankens möjlighet att påverka sysselsättningen är både kortsiktig och relativt begränsad motsäger inte vår förmåga att hålla inflationen i schack. Det sker normalt genom att inflationsförväntningarna påverkas. Genom små ränteförändringar signalerar Riksbanken att ett vakande öga hålls över inflationstendenserna. Så länge vi åtnjuter trovärdighet för vår penningpolitik räcker det i vissa lägen att visa att vi är vaksamma genom t.ex. 25 punkters förändring. Dessutom vet aktörerna att kraftfulla åtgärder följer om inflationsförväntningarna för mycket eller för länge avviker från Riksbankens mål. Inflationsförväntningarna är idag väl förankrade kring målet", påpekade Bergström.

"Nu är det viktigt att vi går vidare i debatten. Den svaga sysselsättningen är ett av våra absolut största problem. Men vi löser det inte genom att diskutera de små svängningar som beror på stabiliseringspolitiken. Istället ser jag strukturomvandlingen tillsammans med brister i arbetsmarknadspolitiken och arbetsmarknadens funktions sätt som viktiga orsaker till att sysselsättningen inte tagit fart mer, trots hög efterfrågan på varor och tjänster. Det speglas inte minst av de stora regionala skillnader vi ser på arbetsmarknaden idag", avslutade Bergström.